

© Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava. Sva prava pridržana. Dopuštenje za ponovno objavljivanje ovog sažetka dano je isključivo u svrhu uključivanja u HUDOC bazu podataka Suda.

© Office of the Representative of the Republic of Croatia before the European Court of Human Rights. All rights reserved. Permission to re-publish this summary has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

© Bureau de l'Agent de la République de Croatie devant la Cour européenne des droits de l'homme. Tous droits réservés. L'autorisation de republier ce résumé a été accordée dans le seul but de son inclusion dans la base de données HUDOC de la Cour.

SAŽETAK PRESUDE

KARUYEV PROTIV RUSIJE PRESUDA VIJEĆA OD 18. SIJEČNJA 2022. ZAHTJEV BR. 4161/13

*Osuda podnositelja na kaznu zatvora zbog pljuvanja
na sliku predsjednika države u sklopu javnog performansa
predstavlja povredu slobode izražavanja*

ČINJENICE

Podnositelj zahtjeva bio je aktivist opozicijske stranke u Rusiji koja je u svibnju 2012. godine izvela performans u kojem su postavili portret predsjednika Putina ispred javnog prihvatnog centra u Čeboksari koji nosi njegovo ime. Na portretu su prosvjednici označili njegove godine na vlasti kao što se označavaju godine na nadgrobnoj ploči i položili dva karanfila kao simboličku gestu kojom su izrazili svoju želju za prestankom Putinove vlasti. Tijekom izvedbe performansa, podnositelj zahtjeva prišao je portretu, podigao ga i pljunuo na njega. Policijski službenici koji su se zatekli na mjestu događaja i koji su svjedočili njegovom postupku, nisu smatrali potrebnim intervenirati. No, četiri sata kasnije podnositelj zahtjeva je priveden i optužen za počinjene prekršaja protiv javnog reda. Prekršajni sud podnositelja je proglasio krivim i odredio mu kaznu zatvora u trajanju od petnaest dana, ističući da je svojim ponašanjem podnositelj pokazao očito nepoštovanje prema društvu, suprotstavljajući se općeprihvaćenim standardima ponašanja i morala. Protiv predmetne presude podnositelj je podnio žalbu, no drugostupanjski sud ju je odbio uz obrazloženje da sloboda izražavanja ne uključuje pravo ponižavati čast i dostojanstvo pojedinca, a posebno čast i dostojanstvo demokratski izabranog predsjednika Rusije.

PRIGOVORI

Pred ESLJP-om podnositelj zahtjeva je prigovorio da je njegova osuda na kaznu zatvora zbog pljuvanja na sliku predsjednika predstavljala povredu prava na slobodu izražavanja te cenzuru bilo kakve kritike predsjednika Putina i metoda njegove vladavine.

OCJENA ESLJP-a

Analizirajući predmet podnositelja, ESLJP je istaknuo da sloboda izražavanja, koja se jamči člankom 10. Konvencije, predstavlja jedan od temelja demokratskog društva te uvjeta za njegov napredak kao i ostvarenje pojedinaca. Pritom se sloboda izražavanja ne odnosi samo na informacije i ideje koje su prihvatljive i indiferentne, već i na one koje vrijeđaju, šokiraju ili uznemiravaju, a u skladu s načelima pluralizma, tolerancije i slobodoumlja. Također, sloboda izražavanja ne štiti samo sadržaj ideje i izraženih informacija, već i formu i način na koji se one prenose. Tako je ESLJP utvrdio da sloboda izražavanja nije ograničena samo na verbalne ili pisane riječi, već i na ideje i mišljenja koja mogu biti izražena putem neverbalnih sredstava izražavanja ili kroz ponašanje pojedinca ([Kršćanska demokratska narodna stranka protiv Moldavije \(br. 2\)](#)), stavci 9. i 27., u kojoj je Sud pružio zaštitu prosvjednicima koji su javno zapalili zastavu i sliku predsjednika Putina).

Stoga, kada odlučuje **potpada li određeni čin ili postupanje u okvir zaštite** koja se jamči člankom 10. Konvencije, ESLJP mora uzeti u obzir:

- **prirodu tog čina ili postupanja,**
- **objektivno promotriti njegov izražajni karakter, te**
- **svrhu ili namjeru s kojom se izvodi** ([Murat Vural protiv Turske](#), stavak 54.).

Primjenjujući istaknuta načela na predmet podnositelja i provodeći, ESLJP je smatrao da čin pljuvanja na fotografiju političara koji je netom bio reizabran treba smatrati izražavanjem političkog mišljenja ([Shvydka protiv Ukrajine](#), stavak 38.). Posljedično, prekršajna osuda podnositelja zahtjeva u vezi s tim činom na kaznu zatvora predstavlja miješanje u njegovo pravo na slobodu izražavanja, **te je ESLJP morao utvrditi je li predmetno miješanje bilo: (i) zakonito, (ii) imalo legitiman cilj te (iii) bilo nužno u demokratskom društvu.**

No, kako je ESLJP već pri prvom koraku testa razmjernosti utvrdio da miješanje u slobodu izražavanja podnositelja nije bilo zakonito, ESLJP nije dalje ni ispitivao je li miješanje imalo legitiman cilj ili pak bilo nužno u demokratskom društvu. Naime, sukladno članku 20. stavku 1. Zakonika o upravnim prijestupima, temeljem kojeg je podnositelj osuđen, za osudu počinitelja zbog manjeg kršenja javnog reda potrebno je da počinitelj svojim ponašanjem ispuni dva obvezna uvjeta. Prvi i glavni uvjet je da počinitelj svojim postupanjem remeti javni red i mir očitim nepoštovanjem prema društvu, koje onda mora još biti alternativno popraćeno jednim od tri dodatna uvjeta: „upotrebom vulgarnog jezika“, „uvredljivim uznemiravanjem drugih“ ili „nanošenjem štete tuđoj imovine“. Međutim, kako ruski sudovi nisu precizirali kako

činjeničnu tako ni pravnu osnovu za zaključak da je pljuvanje na sliku predsjednika Putina ispunilo bilo koji od tri prethodno spomenuta alternativna uvjeta, ESLJP je utvrdio da osuda podnosioca zahtjeva nije imala jasan i predvidljiv temelj u domaćem pravu. Također, sukladno raspoloživim činjenicama, ESLJP nije mogao pronaći nikakve naznake da je performans u kojem je sudjelovao podnositelj bio nasilan ili pak bio uzrok bilo kakvih javnih nemira. Navedeno potvrđuje i činjenica da policijski službenici koji su svjedočili činu pljuvanja na sliku predsjednika nisu smatrali shodnim intervenirati, već je podnositelj priveden tek 4 sata nakon završetka performansa.

Slijedom svega navedenog, ESLJP je utvrdio da je došlo do povrede članka 10. Konvencije.